

КАМ'ЯНСЬКИЙ
ФАХОВИЙ МУЗИЧНИЙ КОЛЕДЖ
імені Мирослава Скорика

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ДИРИГУВАННЯ»

Галузь знань	02 Культура і мистецтво
Спеціальність	025 Музичне мистецтво
Освітньо-професійний ступінь	Фаховий молодший бакалавр
Вибіркова чи нормативна частина	Вибірковий освітній компонент, що формує спеціальні компетентності
На якому курсі (семестрі) вивчається	III-IV курси, V-VIII семестри
Обсяг дисципліни та розподіл годин аудиторної та самостійної роботи	4 кредити ЄКТС – 120 годин. Аудиторні заняття: індивідуальні – 73 години. Самостійна робота – 47 годин.
Мова викладання	Українська
Інформація про викладача / викладачів	 <p>ПІБ викладача: Трофіменко Роман Віталійович E-mail: rotrofimenko92@gmail.com</p>
Що буде вивчатися (предмет навчання)	Курс передбачає оволодіння теоретичними і практичними основами диригентської майстерності. Студенти вивчають диригентську техніку, основи жестикуляції, методи роботи з оркестровими та хоровими колективами, інтерпретацію музичних

	<p>творів різних епох і стилів. Окрема увага приділяється розвитку слухової уяви, аналізу музичних партитур, організації репетиційного процесу та психологічним аспектам керівництва творчими колективами.</p>
<p>Чому це цікаво / потрібно вивчати (мета)</p>	<p>Мета дисципліни полягає у формуванні фахових компетенцій, необхідних для роботи диригентом з музичними колективами різного складу та рівня. Вивчення "Диригування" розкриває мистецтво інтерпретації музики, навчає ефективній комунікації з музикантами та організації творчого процесу, що є ключовим для професійної діяльності в хорових і оркестрових колективах. Ця дисципліна сприяє всебічному розвитку музиканта, розширюючи його професійні перспективи.</p>
<p>Очікувані результати навчання</p>	<p>У результаті вивчення дисципліни здобувачі отримують знання про основи диригентської техніки та принципи інтерпретації музичних творів, вміння працювати з колективами різного складу, організовувати репетиційний процес і готувати концертні виступи. Розвиваються навички жестикуляції, аналізу партитур, комунікації з музикантами, а також розуміння ролі диригента у створенні цілісного музичного виконання.</p>
<p>Структура курсу</p>	<p>Програма дисципліни передбачає набуття здобувачем теоретичних знань про оркестрове диригування, формування та вдосконалення навичок диригентської техніки; формування навичок роботи з оркестровою партитурою, з аматорським музичним колективом.</p> <p>Тематичний план дисципліни:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Тема 1. Диригування як вид музичного виконавства. Короткі відомості з історії диригування ● Диригування — це мистецтво управління музичним виконанням за допомогою жестів і міміки. У цій темі розглядаються основи диригування як виконавської діяльності, його роль у музичному процесі, а також етапи розвитку диригентського мистецтва від античності до сучасності. ● Тема 2. Оркестрова партитура, розміщення інструментів, інструментальні групи оркестру

- Ця тема охоплює вивчення оркестрової партитури, принципи її структури та організації, а також важливість правильного розміщення інструментів у оркестрі для забезпечення ефективної взаємодії між ними. Студенти вивчають основні інструментальні групи та їх роль у створенні гармонійного звучання оркестру.
- **Тема 3. Формування навичок диригентської техніки. Постава, тактування, виразність жестів**
- У цій темі акцентується увага на формуванні основних навичок диригентської техніки: правильна постава диригента, основи тактування, виразність і точність жестів. Це включає розвиток рухової координації та здатність передавати музичні настрої через жести.
- **Тема 4. Показ вступу, афтакти, виразність диригентського жесту. Основні схеми тактування**
- Тема зосереджена на вивченні правил показу вступів і афтактів, важливості чіткої виразності жестів диригента та застосування основних схем тактування для різних видів музичних творів. Студенти знайомляться з методами роботи з ритмічними структурами та музичним потоком.
- **Тема 5. Диригування творів у розмірах 2/4, 3/4, 4/4 в помірних темпах**
- Вивчення диригування в різних основних музичних розмірах (2/4, 3/4, 4/4) на прикладі творів помірних темпів. Студенти практикують техніку тактування у стандартних розмірах, навчання вмінню виразно передавати ритмічну організацію музики.
- **Тема 6. Робота над оркестровою партитурою. Її розбір та аналіз**

- Ця тема включає вивчення оркестрової партитури через розбір її структури та аналіз кожної частини. Студенти вчать правильно інтерпретувати партитури, визначати особливості оркестрової фактури та ритмічні, гармонічні, мелодійні елементи твору.
- **Тема 7. Загальні правила пристосування основних схем і їх варіантів до різних розмірів**
- Тема охоплює адаптацію основних схем тактування до різних розмірів і темпів. Студенти навчаються варіювати схеми тактування, підлаштовуючи їх під специфічні потреби музичних творів, зокрема при зміні метричних структур.
- **Тема 8. Визначення шляхів роботи над технічними труднощами**
- У цій темі розглядаються методи роботи над технічними труднощами, які можуть виникати під час диригування. Це включає вивчення стратегій для подолання складних ритмічних структур, швидких темпів та складних оркестрових партій.
- **Тема 9. Тактування особливих видів ритмічного поділу. Зміни темпів**
- Тема присвячена тактуванню складних ритмічних поділів, зокрема поділам, що виходять за межі традиційних розмірів. Також розглядається робота з плавними змінами темпів, що є важливим аспектом диригентської техніки.
- **Тема 10. Робота над оркестровою партитурою та виразністю диригентського жесту**
- Здобувачі вивчають поєднання роботи над партитурою з виразністю диригентських жестів. Це включає практику, в якій студент має навчитися передавати емоційну виразність твору через свої рухи і темп, а також виявляти глибину розуміння музики.

	<ul style="list-style-type: none"> ● Тема 11. Аналіз оркестрової партитури ● Тема орієнтована на глибокий аналіз оркестрових партитур з метою розуміння оркестрових особливостей, розподілу функцій між інструментами та створення адекватних диригентських рішень. Студенти вчаться виокремлювати найважливіші музичні елементи партитури, що вимагають особливої уваги під час виконання.
Види контролю та критерії оцінювання	<p>Поточний контроль - здійснюється у формі прослуховувань наприкінці V та VII семестрів та заліку наприкінці VI семестру. Підсумковий контроль - у формі заліку наприкінці VIII семестру.</p> <p>Оцінювання відбувається за такими критеріями:</p> <p style="text-align: center;">12 балів (високий рівень)</p> <p>Диригування: Здобувач демонструє бездоганну техніку диригування, впевнено володіє усіма диригентськими жестами та їх варіаціями, чітко передає музичний задум. Повністю розуміє і враховує особливості музичних творів та відтворює їхню емоційну насиченість і динаміку. Забезпечує точну координацію всіх груп оркестру або ансамблю, має відмінну музичну пам'ять та здатний гнучко реагувати на зміни під час виконання.</p> <p>Анотація: Анотація повністю відповідає всім вимогам. Виклад змісту є ґрунтовним, структурованим і логічно послідовним. Інформація про твір і його історично-культурний контекст є точною, детальною та відповідає сучасним науковим підходам. Музично-теоретичний аналіз містить детальний розгляд оркестровки, форми, тематичного матеріалу, гармонії та метроритму. Особливості диригентської роботи викладені чітко, з конкретними рекомендаціями щодо подолання технічних труднощів. Додатки, якщо є, подано коректно, список джерел повний і правильно оформлений.</p> <p style="text-align: center;">11 балів (високий рівень)</p>

Диригування:

Здобувач демонструє високий рівень володіння технікою диригування, добре знає диригентські жести та їхнє значення, чітко керує ансамблем чи оркестром. Загалом точно передає музичний задум твору, але іноді допускає незначні технічні або інтерпретаційні недоліки. Добре володіє ритмом, динамікою та емоційною експресією, має міцну музичну пам'ять і здатний швидко адаптуватися до виконання.

Анотація:

Анотація відповідає основним вимогам із незначними недоліками в деталях. Виклад змісту є логічним, однак окремі аспекти історично-культурного контексту чи музично-теоретичного аналізу можуть бути розкриті поверхово. Рекомендації щодо диригентської роботи переважно коректні, але їм бракує повноти чи деталізації. Додатки та список джерел відповідають вимогам, проте можуть містити несуттєві недоліки.

10 балів (високий рівень)**Диригування:**

Здобувач володіє основними диригентськими техніками, здатний контролювати ансамбль чи оркестр, але часом допускає неточності в жестикуляції. Продемонстрована інтерпретація твору відповідає його основному задуму, хоча можуть бути відхилення у динаміці або ритмі. Має добре розвинену музичну пам'ять і загалом справляється із завданнями, хоча інколи потребує підказок у складних моментах.

Анотація:

Анотація є достатньо змістовною, проте окремі аспекти розкриті недостатньо глибоко. Відчувається обмежений аналіз музично-теоретичних аспектів, наприклад, опис оркестровки чи тематичного матеріалу поверховий. Рекомендації щодо диригентської роботи є загальними та потребують більшої конкретизації. Додатки або список джерел можуть бути неповними.

9 балів (достатній рівень)**Диригування:**

Здобувач володіє основними диригентськими жестами, але інколи потребує додаткових підказок або

підтримки в керуванні ансамблем. У загальному розуміє музичний задум твору, але допускає незначні помилки в ритмі або динаміці. Під час диригування може проявлятися обмежена координація з різними групами інструментів. Має загальне розуміння структури твору, проте інколи йому бракує технічної точності

Анотація:

Анотація відповідає мінімальним вимогам. Основні розділи викладено поверхнево, бракує глибокого аналізу та деталізації. Опис історично-культурного контексту та музично-теоретичного аналізу є фрагментарним. Особливості диригентської роботи викладені загально, без конкретних рекомендацій. Структура роботи логічна, але трапляються змістові або формальні помилки.

8 балів (достатній рівень)

Диригування:

Здобувач демонструє базові знання диригентської техніки, однак часто допускає помилки у використанні жестів або не завжди чітко контролює ритм і динаміку. Інтерпретація твору здебільшого відповідає загальному задуму, але є певна обмеженість в емоційній виразності та динамічній варіативності. Потребує допомоги в координації з оркестром і керуванні групами інструментів.

Анотація:

Анотація має незначні недоліки у змісті та структурі. Розділи виконані поверхнево. Аналіз музичного твору є формальним, деталізація оркестровки чи форми мінімальна. Рекомендації щодо диригентської роботи майже відсутні або подані невпевнено. Додатки або список джерел не відповідають вимогам.

7 балів (достатній рівень)

Диригування:

Здобувач має обмежені знання диригентських технік, часто допускає помилки в жестикуляції та ритмі, що ускладнює керування ансамблем. Інтерпретація музичного твору не завжди точно передає задум автора, відсутня виразна динаміка та емоційна наповненість. Потребує додаткової

підтримки в координації і точності виконання, проявляє недостатню впевненість у техніці.

Анотація:

Анотація демонструє низький рівень підготовки. Інформація про твір і його контекст є фрагментарною або частково некоректною. Музично-теоретичний аналіз і рекомендації для диригентської роботи є поверхневими. Структура анотації порушена, трапляються значні логічні або змістові помилки.

6 балів (середній рівень)

Диригування:

Здобувач має лише поверхнєве уявлення про основи диригування, не володіє точністю в ритмі та динаміці, постійно потребує допомоги. Інтерпретація твору недосконала, часто відсутня емоційна виразність, жести не відповідають основним технічним вимогам. Зазнає значних труднощів у керуванні ансамблем або оркестром, не завжди розуміє специфіку музичної структури.

Анотація:

Анотація виконана частково, розділи є незавершеними або некоректними. Музично-теоретичний аналіз містить критичні помилки. Особливості диригентської роботи не розкрито.

5 балів (середній рівень)

Диригування:

Здобувач має дуже обмежене розуміння основ диригування, допускає численні помилки в техніці і не вмє чітко передавати ритм та динаміку. Інтерпретація твору поверхнева, не здатний передати емоційний зміст і не володіє необхідними диригентськими навичками. Постійно потребує допомоги для координації виконання, не контролює жести і не здатний керувати ансамблем.

Анотація:

Робота свідчить про низький рівень підготовки. Основні розділи анотації відсутні або виконані формально. Аналіз твору поверхневий, рекомендації для диригентської роботи не містять практичної цінності. Робота не відповідає вимогам за змістом і структурою.

4 бали (середній рівень)

Диригування:

Здобувач демонструє мінімальне розуміння диригентської техніки, не може передати ритм, динаміку та емоційний задум твору. Виконання диригентських жестів неточне і неправильне, ускладнює виконання ансамблю, що веде до численних порушень у звучанні. Не здатний самостійно працювати з колективом і потребує постійної підтримки та допомоги.

Анотація:

Анотація має значні змістові й структурні недоліки, що свідчить про відсутність належної підготовки. Інформація про твір, контекст та аналіз практично відсутні. Структура роботи порушена, джерела та додатки не подані.

3 бали (початковий рівень)**Диригування:**

Здобувач практично не володіє знаннями з диригування, не може виконувати основні жести і підтримувати ритм. Інтерпретація твору повністю втрачається, жести є невиразними та неточними, що заважає координуванню ансамблю чи оркестру. Навіть найпростіші завдання не можуть бути виконані без допомоги, здобувач демонструє повне нерозуміння основних технічних прийомів.

Анотація:

Анотація є фрагментарною, не відповідає вимогам. Текст не має логіки, основна інформація про твір відсутня або викладена некоректно. Жоден із розділів не відповідає поставленим завданням.

2 бали (початковий рівень)**Диригування:**

Здобувач не володіє знаннями та навичками диригування, не здатний виконати жоден із базових жестів і не орієнтується в основах техніки. Втрачає ритм і динаміку, не може працювати з колективом і виконання музичного твору повністю втрачає задум автора. Завдання не можуть бути виконані навіть із допомогою, повністю відсутні технічні і виразні елементи.

Анотація:

Робота не виконана відповідно до вимог. Анотація є формальною, текст не містить аналізу, інформація про твір є некоректною або відсутня.

1 бал (початковий рівень)

Диригування:

Здобувач не має жодних знань з диригування, не здатний виконати жодні жести, не розуміє основних технічних принципів. Абсолютно не контролює ритм, динаміку і не володіє жодними елементами диригентської техніки. Не здатний виконати навіть найпростіші завдання і потребує постійної сторонньої допомоги, що унеможлиблює будь-яку інтерпретацію музичного твору.

Анотація:

Анотацію не можна вважати виконаною. Вона не містить жодного значущого змісту, повністю не відповідає темі та вимогам.

Список інформаційних джерел

1. Димченко С. С. Диригування: методика викладання. Ч. I, Ч. II. Рівне : РДІК, 1997. 152 с., 141 с.
2. Доронюк В. Д. Курс техніки диригування. Івано-Франківськ : ІваноФранківська обласна друкарня, 2004. 292 с.
3. Канерштейн М. М. Питання диригентської майстерності. Київ : Музична Україна, 1980. 184 с.
4. Колесса М. Ф. Основи техніки диригування. Київ : Держ. вид-во образотв. мистец. і л-ри УРСР, 1960. 198 с.
5. Разумний І. Г. Посібник з диригування. Київ : Музична Україна, 1968. 120 с.
6. Пасічняк Л. М. Робота диригента над музичним твором : Методичні рекомендації до дисципліни «Оркестрове диригування» для студентів вищих музичних навчальних закладів III-IV рівнів акредитації підготовки «Музичне напрями мистецтво». ІваноФранківськ : Нова Зоря, 2012. 72 с.
7. Барсова І. О. Книга про оркестр Київ : Музична Україна, 1988. 157 с.
8. Іванов П. Г. Оркестр українських народних інструментів. Київ : Музична Україна, 1981. 110 с.
9. Кучерук В. Ф. Народний музичний інструментарій України. Луцьк : Ред. вид. від. «Вежа» Волин. держ. у-ту ім. Лесі Українки, 1997. 123с.

10. Пшеничний Д. Х. Аранжування для народних інструментів. Київ : Музична Україна, 1984. 116 с.
11. Хащеватська С. С. Інструментознавство: підручник для вищих навчальних закладів культури і мистецтв III-IV рівнів акредитації. Вінниця : НОВА КНИГА, 2008. 256 с.

